

poročila o delu

POROČILO O DELU ZVEZE DRUŠTEV MEDICINSKIH SESTER SLOVENIJE ZA LETO 1980

Na 3. seji glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije dne 17. decembra 1980 so bile obravnavane naslednje teme:

1. poročilo o delu in delovni načrt za leto 1981:
  - predsedstva Zveze;
  - Zdravstvenega obzornika;
  - strokovnih sekcij;
2. osnutek pravilnika o založniški dejavnosti;
3. organiziranje zdravstveno-vzgojnega in raziskovalnega dela na delovnem področju medicinskih sester v okviru Zveze;
4. tekoče zadeve.

Sejo je vodila predsednica Zveze društev medicinskih sester Slovenije Marija Šipec. Na začetku seje je predstavila novo predsednico pnevmoftiziološke sekcije Majdo Zorec (Zdravstveni dom Ljubljana) in predsednico patronažne sekcije Marijo Pajič (Zdravstveni dom Maribor).

Delo predsedstva Zveze

O delu predsedstva Zveze je poročala Marija Šipec.

Skladno s srednjeročnim programom in delovnim načrtom za leto 1980 so glavni odbor, predsedstvo in strokovne komisije Zveze opravili naloge, ki so razvidne iz zapisov omenjenih organov. Omenimo naj samo najvažnejše:

- sprejetje smernic razvoja Zveze v srednjeročnem obdobju 1981—1985;
- obravnava stabilizacijskih programov;
- mesto in vloga medobčinskih društev medicinskih sester v delegatskem sistemu, predvsem v krajevnih skupnostih in samoupravnih organih občin;
- aktivno delo delegata Zveze v komisiji za skrb in nego starostnikov Skupnosti socialnega skrbstva Slovenije;
- vključitev Zveze v posebno izobraževalno skupnost za zdravstveno varstvo ter v XVII enoto SISEOT;

oblikovanje pripomb in predlogov k samoupravnemu sporazumu o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela;

- pripombe, predlogi in dopolnila k osnutku samoupravnega sporazuma o temeljih plana PIS za zdravstveno varstvo za obdobje 1981—1985;

- programirana dejavnost zdravstveno-vzgojnega in raziskovalnega dela v okviru Zveze in Zveze medicinskih sester Jugoslavije;
- vključevanje v delo RK SZDL Slovenije kot je npr. načrtovanje mednarodnega sodelovanja ter delegatsko vključevanje Zveze v posamezne organe konference SZDL — v svet za zdravstvo in socialno politiko in druge;
- aktivna udeležba na kongresu Saveza zdravstvenih radnika Jugoslavije v Beogradu in na svetovnem kongresu operacijskih medicinskih sester v Lausannu;
- sprejetje kriterijev in evidentiranje kandidatov za podelitev zlatega znaka priznanja (v okviru priprav na občni zbor Zveze v letu 1981);
- urejevanje delovnih razmerij; priprava ter vrednotenje del in nalog delavcev Zveze;
- imenovanje novega urednika strokovne revije Zdravstveni obzornik;
- postopno dopolnjevanje in izpopolnjevanje samoupravnih aktov Zdravstvenega obzornika ter sprejetje pobude za prehod na računalniško vodenje evidence naročnikov Zdravstvenega obzornika;
- sprejetje sklepov o založniški dejavnosti Zveze;
- delo v okviru predsedstva Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije in soorganiziranje nekaterih njihovih prireditev (seminar v Dubrovniku, ekskurzija na vaje Sanitetnega šolskega centra v Novem Sadu, seminar na Kalniku — Varaždin);
- sprejetje dopoljenega statuta Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije.

Delovni načrt Zveze za leto 1981

Na podlagi sprejetih smernic razvoja Zveze v srednjeročnem obdobju 1981—1985 bo delovni načrt v letu 1981 zajemal tri glavna področja:

- delo samoupravnih organov Zveze,
- uredništva strokovne revije Zdravstveni obzornik ter
- delo 11 strokovnih sekcij;
- delo predsedstva, komisij in glavnega odbora bo tudi v letu 1981 tesno povezano z delom medobčinskih društev medicinskih sester, ki bodo preko svojih delegacij prav tako usmerjala delo Zveze;
- stabilizacijska prizadevanja našega gospodarstva in s tem tudi zdravstvenih delovnih organizacij nalagajo tudi medicinskim sestram dodatne obveznosti, ki jih bomo na pobudo in predloge iz združenega dela, SIS in družbenopolitičnih skupnosti prav tako pomagali razreševati v samoupravnih organih Zveze;
- v letu 1981 se bo začelo usmerjeno izobraževanje tudi za zdravstvene delavce. V okviru posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo bomo spremljali dogajanja in se aktivno vključevali z našimi predlogi pri oblikovanju in sprejemanju programov;
- vključili se bomo v prizadevanja republiške konference SZDL pri izpeljavi akcij za uresničitev prednostnih nalog zdravstvenega varstva in drugih aktualnih dogajanj;
- nadaljevali bomo z delom za sprejetje samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni izmenjavi dela;
- naša prioriteta naloga bo razvoj zdravstveno-vzgojnega in razvojno-raziskovalnega dela na delovnih področjih medicinskih sester;
- priprava in organizacija občnega zbora Zveze v novembru 1981 bo predstavljala poglobljeno in zahtevno delo (korektura in izpopolnitev pravil Zveze, eviden-

tiranje kandidatov za nove funkcionarje Zveze, priprava na korekturo vseh samoupravnih aktov Zveze, strokovni program občnega zbora, organizacijsko delo);

— v okviru Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije bodo tekale priprave za seminar na Bledu (9.—11. aprila 1981), ki naj bi bil kolektivna priprava za udeležbo Jugoslavije na svetovnem kongresu medicinskih sester junija v Los Angelesu;

— priprave na seminar iz SLO jeseni v Novem Sadu, kjer bo tudi skupščina Zveze društev medicinskih sester Jugoslavije.

Delo uredništva strokovne revije Zdravstveni obzornik

O delu uredništva Zdravstvenega obzornika je poročal urednik Janez Strajnar.

— Strokovno revijo Zdravstveni obzornik je v letu 1980 urejalo in izdajalo uredništvo in uredniški odbor revije v novi mandatni sestavi. Delo urednika revije je opravljal v. d. urednika Janez Strajnar, delo glavnega in odgovornega urednika pa Marija Miloradović. Delo lektorja za slovenščino je namesto obolelega prof. Franja Tomince prevzela prof. Irena Celec iz Ljubljane.

— XIV. letnik (1980) revije Zdravstveni obzornik obsega skupno 424 strani. Naklada revije je bila 7650 izvodov, izšla pa je v šestih številkah, od tega sta bili dve dvojini.

Letnik obsega 32 strokovnih člankov. Avtorji so bili v 14 primerih medicinske sestre, v 14 primerih zdravniki, v 4 primerih pa drugi strokovnjaki.

Ob pregledu vsebine letnika ugotavljamo, da so zelo slabo zastopana področja: teorija nege bolnika, metode in tehnika dela na področju nege bolnika, področje nege kroničnih bolnikov; med kliničnimi področji pa so to interna medicina, dermatovenerologija, otorinolaringologija, področje osnovnega zdravstvenega varstva, urgentna medicina ter stomatologija.

Oblikovna ureditev revije izhaja iz leta 1978 in obsega: »članke« in rubrike: »novosti — izkušnje — pobude«, »organizacija zdravstvene službe«, »iz društvenega življenja«, »osebne vesti«, »beleške ob knjigah« in »zanimivosti«.

— V delovnem načrtu Zdravstvenega obzornika za leto 1980 smo zapisali, da moramo pritegniti k sodelovanju čimveč medicinskih sester in tehnikov, da bi se seznanili z njihovim delom in razvojem, problemi in uspehi. Njihovega aktivnega sodelovanja v strokovnem glasilu nam še ni uspelo razviti. Dobili pa smo imena vseh dopisnikov Zveze, področnih društev medicinskih sester in posameznih strokovnih sekcij. Njihov prispevek je po obsegu še zelo skromen, v rubriki »iz društvenega življenja« pa so se že oglasile:

- dopisnica sekcije operacijskih medicinskih sester (0,63 avt. pole);
- dopisnica Zveze (0,63 avt. pole);
- dopisnica DMS Slovenj Gradec (0,44 avt. pole);
- dopisnica DMS Maribor (0,32 avt. pole) in
- dopisnica DMS Ptuj (0,25 avt. pole).

V okviru organizacijskega in metodološkega usposabljanja sodelavcev in dopisnikov Zdravstvenega obzornika je uredništvo pripravilo krajša navodila, ki so bila objavljena v 3. številki Zdravstvenega obzornika. Delo v zvezi z metodološko bolj urejenim obravnavanjem in pripravo zapiskov z dokumentarno vrednostjo z vseh delovnih področij medicinskih sester in tehnikov bomo nadaljevali tudi v prihodnjem letu.

— Predloga o uvedbi nove rubrike »raziskovalno delo« še nismo realizirali. Samo informativne članke o raziskovalnem delu na področju nege bolnika oziroma na delovnih področjih medicinskih sester in tehnikov, bi lahko uvrstili v dosedanjo rubriko

»novosti-izkušnje-pobude«. Pogoji za oblikovanje te rubrike pa so prispevki, ki bodo obravnavali naslednjo tematiko: potrebe po znanstveno-raziskovalnem delu, postopke, metode in tehnike dela, možnost financiranja tega dela, publiciranje rezultatov in etiko znanstveno-raziskovalnega dela. Raziskovalna poročila, razprave, študije in raziskave pa bi uvrstili med »članke«, ki imajo povzetek v slovenskem in angleškem jeziku, označbo univerzalne decimalne klasifikacije in bibliografsko navedeno literaturo.

Urejanje kartoteke naročnikov je zaradi čedalje večjega števila naročnikov (trenutno imamo naklado 7650 izvodov) in številnih sprememb priimkov in naslovov naročnikov postalo zelo obsežno in zapleteno. Dosedanja evidenca naročnikov je slabo pregledna in neprimerna za tekoče vnašanje sprememb in vplačil naročnine ter etikiranje posameznih izvodov v tiskarni.

Delovni načrt Zdravstvenega obzornika za leto 1981

Vsebinska zasnova strokovnega in poklicnega glasila medicinskih sester Slovenije — revija Zdravstveni obzornik temelji na delovnem programu izdajatelja, Zveze društev medicinskih sester Slovenije za leto 1981 in na njenih delovnih smernicah iz srednje-ročnega programa dela za obdobje 1981—1985.

Naloge strokovnega glasila so naslednje:

- seznanjati bralce o delu, novostih, spremembah, problemih in rezultatih dela na področju nege bolnika, z vseh delovnih področij medicinskih sester in tehnikov ter drugih zdravstvenih delavcev in o njihovem društvenem življenju;
- povezati strokovnjake s področja nege bolnika in jim omogočiti izmenjavo strokovnih, organizacijskih in samoupravnih izkušenj iz dela;
- oblikovati metodološko bolj urejeno obravnavanje in zapise s področja nege bolnika ter delovnih področij medicinskih sester in tehnikov v strokovnem tisku;
- prispevati k vzgoji, izobraževanju in strokovnemu izpopolnjevanju medicinskih sester in tehnikov ter drugih zdravstvenih delavcev;
- prispevati k uvajanju in razvijanju (znanstveno) raziskovalnega dela na temeljnih delovnih področjih medicinskih sester in tehnikov;
- pridobivati nove naročnike Zdravstvenega obzornika ter finančna sredstva za njegovo redno izdajanje.

Naloge uredništva in uredniškega odbora:

- a) nadaljnje uresničevanje nalog iz delovnega načrta za leto 1980:
  - ponoven pregled in dopolnitev samoupravnih aktov Zdravstvenega obzornika — za sprejetje v letu 1981;
  - pritegnitev k sodelovanju čim večjega števila medicinskih sester in tehnikov, da bi lahko uspešno oblikovali zapise o delu, razvoju in problemih;
  - oblikovanje rubrike »raziskovalno delo«, v kateri bi sistematično razvijali metodologijo in organizacijo dela ter poročali o rezultatih uvajanja sprememb v vsakodnevno prakso;
- b) nove naloge:
  - organiziranje in metodološko usposabljanje sodelavcev in dopisnikov Zdravstvenega obzornika;
  - priprava in izvedba računalniškega vodenja naročnikov revije;
  - v letu 1981 bo izšlo šest števil Zdravstvenega obzornika.

Delo in delovni program strokovnih sekcij Zveze

Sekcija medicine dela: načrtovano delo ni bilo v celoti opravljeno. Zdravniška sekcija medicine dela je pripravila dva strokovna seminarja skupaj z medicinskimi sestrami te sekcije brez predhodnega načrtovanja in uskladitve programa.

V februarju 1980 je bil skupen seminar pod pokroviteljstvom Železarne Štore, drugi načrtovani seminar v Kopru pa je odpadel. Časovno je bil namreč načrtovan v času mednarodnega simpozija o analizi in zdravstveni oceni delovnega mesta v Portorožu, ki se ga je udeležilo precej članic sekcije.

Samostojno strokovno srečanje so članice sekcije organizirale v Novem mestu, obravnavano pa je bilo področje patologije in preventive v lesni predelovalni industriji.

Program dela za leto 1981:

— dvodnevni seminar v Kopru, ki bo vključeval tudi letno konferenco sekcije;

— drugi seminar je načrtovan v Ljubljani v okviru strokovnega programa društva medicinskih sester Ljubljane, obravnaval pa bo teme s področja medicine dela, prometa in športa.

Sekcija operacijskih medicinskih sester: je pripravila tri seminarje, ki so obravnavali področje ginekologije (Izola), področje otroške kirurgije (Varaždin) in teme iz kardiovaskularne kirurgije (Bled) ter okroglo mizo na temo »Organizacijski problemi v operacijskem bloku.«

Predsednica sekcije Joža Tomšič se je aktivno udeležila 2. svetovnega kongresa operacijskih medicinskih sester v Lausannu z referatom »Delež operacijske medicinske sestre pri duševni pripravi bolnika na operacijo«.

Odbor sekcije posveča veliko pozornosti povezavi z ostalimi sekcijami in medobčinskimi društvi medicinskih sester.

Program dela za leto 1981:

— trije strokovni seminarji, in sicer marca v Mariboru, junija v Novi Gorici in oktobra v Ljubljani;

— v letu 1981 je načrtovana še letna konferenca sekcije in ekskurzija v splitsko bolnišnico.

Sekcija medicinskih sester — babc: načrtovano delo je potekalo organizirano, precejšnja pa je bila tudi udeležba na seminarjih. Strokovna srečanja so bila v Kranju, Ljubljani in Mariboru, obravnavala pa so naslednje teme:

- medenična vstava ploda in zunanji obrat;
- psihična priprava ženske na operacijo;
- prehrana in nega novorojenca;
- mladostniki in humani odnosi med spoloma;
- zgodnja prekinitvev nosečnosti;
- obravnava neplodnega zakonskega para;
- mnogoplodna nosečnost ter
- psihološka dognanja in timska obravnava psizadetega otroka.

Sekcija je imela v letu 1980 tudi letno konferenco.

Za leto 1981 so načrtovani trije seminarji: v Kopru, Novem mestu in Celju, podrobnejši programi pa še niso izdelani.

Sekcija za intenzivno nego in anestezijo: je pripravila tri uspešna strokovna srečanja. Prvo je bilo v Šempetru pri Novi Gorici na temo »Anestezijska priprava bolnika

na operacijo«. Drugo srečanje je bilo v Ljubljani; na njem pa so obravnavali organizacijo sestrške službe, delo medicinske sestre pri kemičnem zdravljenju malignih tumorjev ter nekatere posebnosti dela z onkološkimi bolniki. Gost na strokovnem seminarju je bil tudi direktor sestrške službe iz Londona g. Robert Tifany. Tretji seminar v Mariboru je bil namenjen transfuziologiji, udeleženci pa so si ogledali še reanimacijski center mariborske bolnišnice.

Program za leto 1981 obsega strokovne seminarje: v Ljubljani (zdravljenje bolečin), Izoli (obravnavata politravmatiziranega bolnika) in v Celju (teme iz ginekologije in porodništva z vidika intenzivne nege in terapije).

Transfuziološka sekcija: članice sekcije so se v večjem številu udeležile tridnevnega srečanja, ki so ga pripravili medicinski tehniki in sestre s področja reanimacije, anestezije in transfuziologije iz Beograda. Sekcija je pripravila tudi seminar v Ljubljani, članice sekcije pa so se udeležile še seminarja sekcije za intenzivno nego in anestezijo v Mariboru.

Program za leto 1981 predvideva 2 seminarja: prvi seminar sekcije bo v Ljubljani, za jesenski seminar pa kraj še ni določen.

Pnevmoftiziološka sekcija: je aprila organizirala dvodnevni seminar v Portorožu s področja nespecifičnih pljučnih obolenj. Na letni konferenci je bil izvoljen tudi nov odbor sekcije. Na konferenci so obravnavali kadrovske normative, možnosti zdravstveno-vzgojnega dela ter druge probleme. V decembru 1980 so se članice sekcije aktivno udeležile 26. podiplomskega seminarja na Bledu, ki ga je pripravil Inštitut za pljučne bolezni Golnik.

Program za leto 1981: v aprilu načrtujejo seminar s temama:

- zdravljenje s kisikom;
- stranski učinki zdravljenja s aminofilinom.

Jeseni 1981 pa se bodo ponovno pridružili seminarju, ki ga vsako leto prireja Inštitut Golnik.

Precejšnja pozornost bodo članice sekcije posvetile tudi pripravi II. kongresa pnevmoftizioloških medicinskih sester in tehnikov, ki bo v Portorožu. V letu 1981 bo Inštitut za pljučne bolezni Golnik začel podeljevati »priznanje medicinski sestri« za izjemno prizadevno delo pri preprečevanju pljučnih bolezni; upravnemu odboru pnevmoftiziološke sekcije pri Zvezi pa so zaupali pripravo pravilnika o kriterijih za omenjeno priznanje.

Sekcija medicinskih sester v šolstvu: medicinske sestre v šolstvu so se v letu 1980 srečale v Zdravstveni šoli v Murski Soboti in Zdravstvenem centru v Celju z obsežnim programom iz učnovzgojnega področja in usmerjenega izobraževanja ter si ogledale zdravilišči v Dobrni in Radencih.

Program za leto 1981: delo sekcije se bo pričelo s prvim seminarjem v Novem mestu, na katerem se bodo dogovorili tudi o vsebini dela.

Sekcija medicinskih sester v splošni medicini: je imela ustanovno konferenco in bogat strokovni program; seminar v Celju pa je obravnaval teme iz geriatrije.

Program za leto 1981: načrtovani sta dve strokovni srečanja — v mesecu aprilu in oktobru. Osrednjo pozornost bo sekcija namenila obravnavi vprašanj, ki zadevajo dejavnost medicinskih sester v splošni medicini ter se bo pri reševanju problemov tesno medsekcijsko povezovala.

Nevropsihiatrična sekcija: je v celoti opravila načrtovano delo s tremi enodnevnimi srečanji.

Program za leto 1981: načrtovana so tri strokovna srečanja, podrobnejšega programa pa še niso pripravili.

Pediatrična sekcija: je imela zelo uspela strokovna srečanja v Mariboru, kjer je bila tudi letna konferenca in izvoljen nov odbor. Drugo srečanje je bilo v Celju, kjer so obravnavali poškodbe in nesreče pri otrocih. Zaradi dobre povezave sekcije z ostalimi sekcijami in društvom medicinskih sester v Celju je bil seminar izredno dobro obiskan.

Patronažna sekcija: strokovna srečanja so bila organizirana v Ljubljani in Novem mestu. Izvolili so tudi nov odbor.

Za leto 1981 načrtujejo srečanja, na katerih bodo obravnavali nego na domu in alkoholizem.

Iz razprave udeležencev . . .

Marija Geč (Slovenj Gradec): »Šolska sekcija uspešno dela in tudi problematike je v sedanjem obdobju uvajanja usmerjenega izobraževanja dovolj, vendar sekcija ne more pričakovati finančne uspešnosti, zato ne more v korak z ostalimi sekcijami. V odboru smo že razmišljali o možnosti sodelovanja z drugimi v tej stroki, na primer o priključitvi k Skupnosti zdravstvenih šol ali podobno . . .«

Silva Vuga (Maribor): »V poročilih sekcij se odražajo prizadevanja v treh smereh: v strokovni, organizacijski ter finančni. Strokovno delo sekcij se je letos še posebej razmahnilo in zasluži vso pohvalo. Organizacijska prizadevanja so namenjena predvsem številnejši udeležbi, skoraj gotovo pa nas bodo stabilizacijska prizadevanja prisilila v drugačen način organiziranja. Iz izkušenj nekaterih sekcij ugotavljamo, da je povezava v regijah primarna. Le tako bo mogoče zagotoviti številnejšo udeležbo na strokovnih seminarjih.

Pri obravnavi finančnega poslovanja se moramo predvsem dogovoriti, kdo je oproščen kotizacije?

Ob pripombi sekcije medicinskih sester v šolstvu je treba poudariti, da v sekcijah gojimo tudi oziroma predvsem pripadnost strokovnemu društvu, zato priključitev komurkoli drugemu zaradi večjega finančnega uspeha ne more biti sprejemljiva.

Iz poročila urednika Zdravstvenega obzornika je razviden velik kvalitativen napredek strokovne revije in zasluži vso pohvalo. Prav bi bilo, da bi urednik o predstavljeni vsebinski zasnovi revije in o predlaganih spremembah, ki bodo realizirane v bližnji prihodnosti, poročal tudi v strokovni reviji, da bi bralci znali ceniti nove dosežke . . .«

Lucija Tekavec (Maribor): »O številnih samoupravnih sporazumih, normativih in drugih samoupravnih aktih naj razpravljajo tudi sekcije, saj sekcija pomeni bazo, od koder morajo priti pobude in dopolnitve. Nujno je treba nameniti pozornost tudi pravilnikom o strokovnem izpopolnjevanju in izobraževanju, ki naj bi zagotavljali tudi možnosti za udeležbo na seminarjih.«

Joža Tomšič (Maribor): . . . »Takšna vsebina dela je nujna in v sekciji operacijskih medicinskih sester ves čas tako delamo. Sekcija ima vrsto pripomb na predložene normative, na naziv instrumentarke . . .«

Marija Miloradović (Ljubljana): Pojasni, »da so veljavni nazivi za zdravstvene delavce iz leta 1972; z uvedbo usmerjenega izobraževanja pa bodo spremenjeni. Strokovni svet posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo bo verjetno že

v januarju 1981 predstavil strokovne programe in predloge za posamezne smeri šolanja. Strokovne sekcije se morajo vključiti v javno razpravo ter posredovati predloge in spremembe . . . ».

Na predlog predsednice Zveze Marije Šipec je glavni odbor sprejel naslednje sklepe:

1. Glavni odbor Zveze potrjuje zapisnik 3. seje predsedstva z dne 16. oktobra s pripombo, da bo imenovana posebna komisija za usklajevanje pripomb k osnutku samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela.

2. Glavni odbor potrjuje predložena poročila in programe dela predsedstva Zveze, uredništva Zdravstvenega obzornika ter vseh enajstih strokovnih sekcij.

3. Glavni odbor potrjuje imenovanje naslednjih dopisnikov **Zdravstvenega obzornika**:

- **Marijo Savič** za sekcijo medicine dela;
- **Ladi Škerbinek** za nevropsihiatrično sekcijo;
- **Jožo Tomšič** za sekcijo operacijskih medicinskih sester;
- **Boženo Golob** za pediatrično sekcijo;
- **Bernardo Oberstar in Leo Šmid** za sekcijo medicinskih sester — babilic;
- **Sonjo Venišek** za sekcijo patronažnih medicinskih sester;
- **Eriko Potočnik** za pnevmoftiziološko sekcijo;
- **Marino Velepč** za sekcijo intenzivne nege in anestezije;
- **Kristino Cibašek** za sekcijo medicinskih sester v šolstvu;
- **Vido Rus** za transfuziološko sekcijo;
- **Olgo Arzenšek** za sekcijo medicinskih sester v splošni medicini;
- **Viktorijo Rehar** za društvo Celje;
- **Božo Kavčič** za društvo Ljubljana;
- **Majdo Bernjak** za društvo Maribor;
- **Marijo Čadež** za društvo Kranj;
- **Olgo Černe** za društvo Koper;
- **Marijo Bančov** za društvo Novo mesto;
- **Verico Turk** za društvo Ptuj;
- **Marijo Geč** za društvo Slovenj Gradec;
- **Marijo Juvan** za društvo Velenje.

Še vedno pa ni dopisnikov za društvi v Novi Gorici in Murski Soboti.

4. Glavni odbor sprejema predlog uredniškega odbora in sveta revije Zdravstveni obzornik o zvišanju naročnine od 1. januarja 1981 dalje:

- za redne naročnike — 140 din;
- za dijake in študente zdravstvenih šol — 70 din;
- za delovne organizacije in zamejstvo — 420 din;
- za posamezno enojno številko — 40 din;
- za posamezno dvojno številko — 60 din.

5. Glavni odbor sprejema predlog uredniškega odbora revije o računalniškem vodenju naročnikov revije, ki bo obsegalo: tekočo evidenco, izpis naslovov za opremljanje posameznih izvodov, izpis položnice in kontrolo vplačil naročnine. Med predloženimi ponudbami za opravljanje tega dela sprejema glavni odbor LTH iz Škofje Loke kot izvajalca računalniške obdelave.

6. Pri načrtovanju in izvajanju programov sekcij je potrebna med posameznimi sekcijami in med občinskimi društvi medicinskih sester še večja koordinacija. Le tako bo zagotovljena udeležba na seminarjih.

7. Plačila kotizacije na strokovnih seminarjih so oproščeni samo neposredni izvajalci oziroma organizatorji seminarja, nikakor pa ne vse medicinske sestre kraja, v katerem je organizirano srečanje.

8. Pnevmoftiziološka sekcija naj predloži pravilnik o »priznanju medicinski sestri«, ki ga bo izdelala za Inštitut za pljučne bolezni na Golniku, tudi Zvezi društev medicinskih sester Slovenije.

9. Strokovni program občnega zbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije, ki bo v novembru 1981, bodo pripravili: patronažna sekcija — s temo iz nege bolnika na domu, sekcija medicine dela — s temo o aktivnem zdravstvenem varstvu delavcev in sekcija šolskih medicinskih sester — s temo o programih usmerjenega izobraževanja.

10. Glavni odbor potrjuje predloženi razvid del in nalog ter vrednotenje dela delavcev Zveze od 1. decembra 1980 dalje, ki dopolnjuje predhodne sklepe o delih in nalogah ter nagradah delavcev.

Ad 2.) **Predlog sklepa o vrednotenju prispevkov in dela v založniški dejavnosti** Zveze je predstavil urednik Janez Strajnar, hkrati pa navedel tudi popravke in dopolnitve, ki so se izoblikovali v razpravi:

— 9. člen se pravilno glasi: grafična oprema člankov (in ne revije);

— 12. člen — D — strokovna recenzija spornih zadev — dopolni se manjkajoča vrednost točk za avtorsko polo, ki znaša 100,00 točk;

— E — lektoriranje — 1. in 2. točka se združita v eno: manjši, večji stilistični popravek ter odprava tiskovnih in manjših slovničnih napak (I. korektura);

— G — pravilno: grafična oprema člankov (in ne revije);

— H — izdelava UDK — za izvod štejemo vse 4 izvode revije;

— 14. člen — 1. odstavek se pravilno glasi: vrednost točke za avtorske honorarje predlaga uredniški odbor ob sprejetju programa dela za prihodnje leto, sprejme pa ga glavni odbor Zveze;

— 15. člen — sprejme se alternativa »urednik revije«;

— 17. člen — 2. odstavek se pravilno glasi: ne honorirajo se poročila o delu strokovnih sekcij in področnih društev medicinskih sester ter poročila s strokovnih seminarjev in posvetovanj.

Sprejeti so bili naslednji sklepi:

1. Glavni odbor sprejema predloženi sklep o vrednotenju prispevkov in dela v založniški dejavnosti Zveze s korekturami, ki so vnešene v tekst, vključno z vsebinsko in oblikovno zasnovo revije Zdravstveni obzornik.

2. Glavni odbor potrjuje vrednost točke za vrednotenje prispevkov za leto 1981 v višini din 10,00, kar ustreza sedanjim izplačilom avtorskih honorarjev.

3. Sporne strokovne recenzije opravijo na predlog uredništva obstoječe komisije pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije.

Ad 3.) **O organiziranju zdravstveno-vzgojnega in raziskovalnega dela na delovnem področju medicinskih sester** je spregovorila predsednica Zveze Marija Šipec.

Zdravstveno-vzgojno in raziskovalno delo sta čedalje pomembnejši dejavnosti tudi na področju dela medicinskih sester.

Zdravstvena vzgoja je nedeljiva naloga zdravstvenih delavcev, še posebej pa medicinskih sester. Zato ima edino program šolanja medicinskih sester na srednji in višji stopnji vključeno metodiko zdravstveno-vzgojnega dela.

Zdravstvena vzgoja, ki je pri opravljanju poklica sestavni del nalog in obveznosti

na kateremkoli delovnem mestu medicinske sestre, pa poteka več ali manj anonimno ali je priključena kateri drugi dejavnosti. Družbeno je premalo oziroma sploh ni vrednotena.

Medicinske sestre tudi niso vključene med učitelje zdravstvene vzgoje v usmerjenem izobraževanju

Poleg ureditve statusa zdravstvene vzgoje je treba ob dodelavi učnih programov usmerjenega izobraževanja za zdravstvo tudi za to področje dela medicinskih sester najti ustrezno možnost izobraževanja na visoki stopnji.

Enake zahteve veljajo tudi za področje raziskovalnega dela medicinskih sester. S tem, da je Zveza društev medicinskih sester Jugoslavije dobila pri Mednarodni zvezi medicinskih sester (ICN) formalno delovno skupino za raziskovanje, so tudi dane možnosti za aktivno raziskovalno delo pri nas. Seveda pa je treba obvladati metode tega dela in imeti oporo v lastnem strokovnem timu. Za uresničitev takih ciljev je potrebna širša družbena akcija in strokovna podpora, v kar se mora vključiti tudi in predvsem Zveza društev medicinskih sester Slovenije.

Sklep: Glavni odbor sprejema sklep o ustanovitvi dveh posebnih komisij pri Zvezi društev medicinskih sester Slovenije in imenuje člane teh komisij:

a) **komisije za razvoj zdravstvene vzgoje na delovnih področjih medicinskih sester** v sestavi:

- Viktorija Rehar (ZC Celje — Zavod za socialno medicino in higieno);
- Nana Domanjko (Višja šola za zdrav. delavce Ljubljana);
- Štefka Est (Zdravstveni dom Ljubljana — služba za napredek zdravstvenega varstva);

- Majda Jerman (Zdravstveni dom Ljubljana — pnevmoftiziološka služba);
- Rezi Krašovec (KC — pediatrični oddelek kirurških strok);
- Metka Jeler (Zdravstveni dom Maribor);
- Breda Podboj (Zveza društev medicinskih sester Slovenije);

b) **komisije za razvojno-raziskovalno delo v negi bolnika** v sestavi:

- Majda Šlajmer-Japelj (Višja šola za zdravstvene delavce Ljubljana);
- Stana Kavalič (Višja šola za zdravstvene delavce Ljubljana);
- Polona Zupančič (KC — pediatrični oddelek kirurških strok);
- Zlata Pocajt (Zdravstveni dom Maribor — služba nege na domu);
- Marina Velepič (Onkološki inštitut Ljubljana);
- Frida Roblek (Splošna bolnišnica Slovenj Gradec);
- Djuro Valodjija (Splošna bolnišnica Maribor — oddelek za psihiatrijo).

Ad 4.) **Teškoče zadeve**

1. Glavni odbor Zveze imenuje višjo medicinsko sestro Majdo Gorše, zaposleno v KC — Inštitut za medicino dela, prometa in športa, za delegata Zveze v XVII. enoti SISEOT — a.

2. Glavni odbor sprejema tudi končne predloge samoupravnih sporazumov samoupravnih interesnih skupnosti (za starostno zavarovanje kmetov, enote SISEOT-a, posebne izobraževalne skupnosti za zdravstveno varstvo in druge).

Iz zapisa Brede Podboj,
generalne sekretarke Zveze

STROKOVNI SEMINAR SEKCIJE OPERACIJSKIH MEDICINSKIH SESTER 5. IN 6. DECEMBRA 1980 NA BLEDU

Sekcija operacijskih medicinskih sester je s 3. strokovnim srečanjem na Bledu sklenila načrtovani program dela za leto 1980. Seminar je bil dvodnevni, udeležilo pa se ga je 71 operacijskih medicinskih sester iz Slovenije, Hrvaške in Srbije.

Obravnavane so bile naslednje teme s področja kardiovaskularne kirurgije:

— rekonstruktivni posegi pri arteriosklerotičnih obolenjih arterijalnega ožilja (prof. dr. Miro Košak); predavanju je sledil film »Rekonstruktivna koronarna kirurgija — operacija srčne anevrizme«;

— kirurško zdravljenje srčnih prevodnih motenj z implatacijo pace makerja (doc. dr. Dušan Müller); ogledali smo si tudi film.

Popoldne prvega dne je bil razgovor za »okroglo mizo«, ki sta ga vodili Joža Tomšič in Milojka Peterman, zapisovala pa je Marta Močnik.

Obravnavali so osnutek samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela. Članice sekcije so opozorile, da v slovenskih bolnišnicah ni enotne sistematizacije delovnih mest glede na zahtevano stopnjo izobrazbe operacijskih medicinskih sester. **Predlagajo višjo izobrazbo s specialno usmeritvijo.**

Delitev dela v operacijski dvorani ni možna po stopnji izobrazbe, saj nobena izmed operacijskih sester (ne srednja, ne višja medicinska sestra) nima šolske izobrazbe, ki bi ji dala specialna znanja za delo medicinske sestre.

V predloženem delovnem osnutku sporazuma je predvideno pri posameznih operacijah različno število operacijskih sester; niso pa vključene medicinske sestre, ki pri operaciji »strežejo« sterilni ekipi in tisti, ki vodijo in koordinirajo delo. Zajeti bi bilo treba vse operacijske sestre, ki sodelujejo pri posamezni operaciji (npr.: ena sterilno umita, ena »nesterilna«). V razgovoru je bilo opozorjeno tudi, da ni zajeto delo za telesno in duševno pripravo bolnika na operacijo ter vodenje operacijskega bloka.

Predloženi osnutek sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev bi morali primerjati z opisom del in nalog operacijskih medicinskih sester. Povemo naj še, da se veliko udeleženk »okrogle mize« ni moglo vključiti v razpravo, ker niso bile seznanjene s predlogom osnutka samoupravnega sporazuma; predloge in pripombe namreč največkrat namesto njih napišejo vodje oddelkov ali glavne medicinske sestre klinik.

Letno poročilo o delu sekcije je pripravila in prebrala tajnica sekcije Martina Florjan, Joža Tomšič pa je spregovorila o II. svetovnem kongresu operacijskih medicinskih sester v Lausannu.

Med drugim je bilo poudarjeno, da medicinske sestre težko pričakujejo uvedbo usmerjenega izobraževanja, saj pričakujejo specializacijo pri šolanju na višji stopnji — za delo v operacijskem bloku. Poenotenje šolanja in usposabljanja tega kadra je namreč nujno. Zdaj si potrebna znanja lahko pridobijo le s podiplomskim izobraževanjem za operacijske medicinske sestre v Mariboru, vendar šola ne daje višje izobrazbe. Pri pripravi učnih načrtov za operacijske medicinske sestre naj sodelujejo izkušene operacijske sestre, ki bodo s svojimi delovnimi izkušnjami najlaže presodile, kakšna znanja potrebujejo za ta dela in naloge. Operacijske sestre naj bi dobile možnost praktičnega strokovnega izpopolnjevanja in izobraževanja v obliki časovno določenih ogledov (2 do 3 tedne) različnih operacijskih blokov v Sloveniji.

Uradno naj bi se imenovala: **operacijske medicinske sestre.**

Operacijske sestre so se živahno vključevale v razpravo, pri tem so spoznavale delovne pogoje, kadrovske in organizacijske probleme drugih operacijskih sester in jih primerjale s svojimi. Pomembno je tudi spoznanje, da je strokovne probleme možno najlaže reševati organizirano v sekciji Zveze društev medicinskih sester Slovenije.

Drugi dan seminarja sta bili na vrsti še dve predavanji, ki sta ju pripravili kolegici iz Kliničnega centra v Ljubljani:

- kožna banka (Milojka Peterman);
- kostna banka (Marta Močnik).

Vsa predavanja so bila na visoki strokovni ravni. Še posebej pa smo bili ob koncu seminarja veseli priznanja in spodbud prof. dr. Mira Košaka: »Zahvaljujem se vsem operacijskim medicinskim sestram za njihove vložene napore v težko in odgovorno delo, ki ga opravljate kljub temu, da ste žene in matere; k razvoju celotne kirurgije ste prispevale ogromen delež«.

Marta Močnik, KC — ortopedski operacijski blok, Ljubljana

POROČILO O DELU SEKCIJE MEDICINSKIH SESTER V ŠOLSTVU V LETU 1980

V letu 1980 je sekcija medicinskih sester v šolstvu, ki deluje v okviru Zveze društev medicinskih sester Slovenije, izvajala delovni načrt, ki so ga sprejele njene članice. Iz objektivnih razlogov nismo realizirali strokovnega srečanja v Novem mestu. Skušali ga bomo organizirati letos, program pa bo izbrala in pripravila Zdravstvena šola v Novem mestu.

V minulem letu smo imeli dve strokovni srečanja. Prvo je pripravila Zdravstvena šola v Murski Soboti meseca aprila. Program srečanja je obsegal:

— ogled šole in organizacijo učno-vzgojnega dela v zdravstveni šoli (ravnateljica Katarina Vinčec);

— učno uro v kabinetu za nego bolnika »intramuskularna injekcija« (viša medicinska sestra Marija Apšner);

— predavanje o operacionalizaciji učno-vzgojnih smotrov, o diferenciaciji in individualizaciji pouka v usmerjenem izobraževanju (prof. pedagogike in psihologije Silva Vaupot);

— predavanje o načinu naravnega zdravljenja in rehabilitacije bolnikov po srčnem infarktu in drugih obolenjih (dr. Lojze Števanec);

— ogled zdravilišča Radenci, ki ga je vodila glavna medicinska sestra Slavica Fekonja.

Drugo strokovno srečanje je pripravil Zdravstveni šolski center v Celju v novembru 1980. Poslušali smo naslednja predavanja:

— usmerjeno izobraževanje za učence v zdravstveni usmeritvi (ravnatelj prof. Franjo Puncer);

— elektroresekcija prostate (dr. Milan Žunter);

— učno uro v kabinetu za nego bolnika »Sterilna obravnava opeklinske rane« (višja medicinska sestra — dipl. organizator zdravstva Marta Hrustel);

— z balneološkim zdravljenjem ginekoloških bolnic nas je seznanil mag. dr. Slavko Petrlin; ogledali pa smo si tudi zdravilišče Dobrna.

Članice sekcije smo se tudi lani redno srečevale. Družijo nas skupni problemi, strokovna srečanja nam omogočajo strokovno izpopolnjevanje, izmenjava izkušenj pa prispeva tudi k lažjemu in uspešnejšemu reševanju problemov.

Marija Geč, predsednica sekcije
medicinski sester v šolstvu

strokovna srečanja

SMERI RAZVOJA NEGE BOLNIKA 2. MEDNARODNI SEMINAR MEDICINSKIH SESTER V MARABELLI V ŠPANJI

Iz oddelka za sestrsko službo Yale-New Hawen hospital smo prejeli obvestilo o 2. mednarodnem seminarju medicinskih sester, ki bo od 7. do 15. marca letos v Marabelli v Španiji. Predsednica seminarja bo Rachel Ratkovitch, podpredsednica sestrške službe omenjene bolnišnice.

Delo na področju nege bolnika oziroma delovna področja medicinskih sester se posebno v zadnjem času zelo dinamično razvijajo. Zato se pojavlja tudi čedalje več vprašanj o smereh razvoja nege bolnika in delovnih področjih medicinskih sester. Na seminar bodo povabili znane strokovnjake, ki bodo skušali odgovoriti na nekatera zelo aktualna vprašanja:

— o **izobraževanju medicinskih sester**: o združevanju teorije in prakse pri negi bolnika, o strokovnem izpopolnjevanju, stopenjskem izobraževanju, pripravi fakultetnega študija, o mednarodnem usklajevanju načrtov ter o pridobivanju moških kadrov za delo na področju nege bolnika;

— o **medsebojnih odnosih** različnih profilov zdravstvenih delavcev;

— o **organizaciji dela medicinskih sester**: o vođenju, delitvi dela, o kontroli kvalitete dela ter o razvoju (poklicne) nege bolnika.

Profesorica Dolores Krieger, doktorica »sestrskih znanj« iz New Yorka bo obravnavala raziskovalno delo na področju nege bolnika in sodelovala pri ostalih temah. Predavali bodo še: Beverly H. Bonaparte (New York); Helen V. Burst, predsednica ameriškega združenja medicinskih sester — babilon; Sylvia Carlson, direktorica izobraževanja medicinskih sester (Long Island Jewish-Hillside Medical Center); Oh Sinnah (San Francisco); Rachel Ratkovitch (Yale-New Hawen Hospital); June Rothberg (Adelphi University School of Nursing) in Ann K. Welbourne (New York).

Informacije daje: Rachel Ratkovitch, Yale-New Hawen, 789 Howard Avenue, New Hawen, Connecticut 06504, U. S. A.

Uredništvo ZO

»DELO IN IZOBRAŽEVANJE MEDICINSKIH SESTER« (Bled, 9.—10. aprila)

Savez društava medicinskih sestara Jugoslavije organizira na Bledu od 9 do 10. aprila 1981 seminar z aktualno temo današnjega časa »Delo in izobraževanje medicinskih sester«.

Program seminarja je naslednji:

Četrtek 9. 4. 1981

9.30 — Otvoritev seminarja

10.00 — Majda Šlajmer-Japelj: **Proces sestrškega dela in nekaj osnovnih pogojev zanj**

- a) Majda Šlajmer-Japelj: **Dokumentacija**
- b) Stana Kavalič: **Ugotavljanje varovančevih oziroma bolnikovih potreb**
- c) Zlata Pocajt: **Vzorec načrta nege**

15.00 — Marija Miloradović, Anica Gradišek, Alja Fazarinc, Levina Hribernik: **Usmerjeno izobraževanje za dela in naloge na področju nege in zdravljenja v SR Sloveniji**

- a) **Program za pridobitev izobrazbe na srednji stopnji**
  - b) **Naloge zdravstvenih delovnih organizacij pri usposabljanju za delo**
  - c) **Pripravnništvo in katalog znanj na srednji stopnji**
- Razprava

Petek 10. 4. 1981

9.00 — **Okrogla miza o kongresnih temah**

Moderator: Majda Šlajmer-Japelj

Izhodišča za razpravo

1. **Kako naj reagira služba medicinskih sester na spremembe v organizaciji zdravstva kot posledici spreminjajoče družbe**

— Medicinska sestra v multidisciplinarnem timu

— Razvojne smeri do leta 2000

2. **Ali imamo profesionalne standarde za svojo strokovno področje**

— Iz kakšnih vidikov vrednotimo naše delo in kako bi ga morali

Kongresna tema

15.00 — Veronika Pretnar: **Transport življenjsko ogroženih otrok**

Ob mednarodnem letu invalidov

15.30 — Atonija Marinček: **Vključevanje invalidnih oseb v aktivno družbeno življenje**

— Možnosti in ovire

16.30 — Ema Pečenko, Irena Tepeš: **Preventiva pri ortopedskih obolenjih — preventiva proti invalidnosti**

Sobota 11. 4. 1981

9.00 — **Zaključek seminarja**

Seminar bo potekal v Festivalni dvorani na Bledu. **Kotizacija znaša 800.— din;** lahko jo plačate na žiro račun štev.: 51800-678-8521, ZDK Maribor (z oznako »za seminar Bled 81«) ali v Festivalni dvorani pred začetkom seminarja.

Prijave za prenočevanje sprejema Generalturist — kongresni turizem, 64260 Bled; telefon (064) 77-795, 77-796.

Naslov organizatorja je: Savez društava medicinskih sestara Jugoslavije, Organizacijski odbor, 62000 Maribor, Trg Miloša Zidenška 3.

Udeležbo na seminarju toplo priporočamo!

Zveza društev medicinskih sester
Slovenije

sporočilo

OBVESTILO NAROČNIKOM ZDRAVSTVENEGA OBZORNIKA!

Glavni odbor Zveze društev medicinskih sester Slovenije je na seji dne 17. decembra 1980 sprejel **sklep o zvišanju naročnine** za strokovno revijo Zdravstveni obzornik od 1. januarja 1981 dalje, in sicer:

- letna naročnina revije — 140 din;
- za dijake in študente zdravstvenih šol — 70 din;
- za delovne organizacije in zamejstvo — 420 din.

Določena je bila tudi cena za posamezno številko revije — 40 din, za dvojno številko pa 60 din.

Podrobnejše utemeljevanje zvišanja naročnine za našo strokovno revijo najbrž ni potrebno. Stroški tiska in cena papirja so čedalje višji; obseg, kvaliteta, pa tudi redno izhajanje revije pa je odvisno predvsem od naročnikovega dinarja.

Vsem **naročnikom, ki niso poravnali naročnine, smo poslali opomine**. Pričakujemo, da bodo dolg čimprej poravnali, kajti **do plačila smo jih izločili iz evidence naročnikov revije!**

Kot smo že omenili v »obvestilu naročnikom« v številki 5—6/1980, urejamo seznam naročnikov za prehod na računalniško vodenje naročnikov revije. To nam bo zelo olajšalo delo — predvsem pri etikiranju posameznih izvodov revije, pri tekočem vnašanju vseh sprememb o naročnikih, pri pošiljanju položnic, s katerimi bodo naročniki poravnali naročnino ter pri »knjiženju vplačil«, ki je bilo po dosedanem načinu dela zelo zamudno.

Vodenje naročnikov revije s pomočjo računalnika bo steklo predvidoma do **meseca aprila**. Takrat bomo **vsem naročnikom poslali položnice**, s katerimi bodo poravnali naročnino za leto 1981. Ker bo potekalo tudi »knjiženje vplačil« računalniško, prosimo vse, da upoštevajo naša navodila. Le tako bo predvideno delo potekalo ažurno in organizirano.

Ob prehodu na računalniško vodenje naročnikov se bo verjetno pojavilo tudi nekaj napak pri naslovih naročnikov, zato vse naročnike prosimo, da nam jih čimprej sporočijo na naš naslov: **Uredništvo Zdravstvenega obzornika, 61000 Ljubljana, Vidovdanska 9, lahko pa tudi po telefonu (061) 316-055 med 8 in 12 uro.**

Odpovedi revije sprejemamo praviloma ob koncu leta oziroma do izida prve številke v tekočem letu. Prosimo za redno sporočanje sprememb priimkov in naslovov; ob tem navedite s tiskanimi črkami tudi »stari naslov«!

Vse naročnike, od katerih bomo dobili revijo vrnjeno z oznako »neznan«, »odpotoval«, bomo črtali s seznama naročnikov, ker zanje prav gotovo nihče ne bo poravnal naročnine.

Zdravstveni obzornik, strokovno glasilo medicinskih sester Slovenije, bo tudi letos izšel v šestih številkah. K sodelovanju še posebej vabimo medicinske sestre in tehnike, kajti le tako bomo lahko skupno oblikovali zapise o njihovem delu, raz-

voju, problemih — in uspehih. Če potrebujejo pomoč pri oblikovanju prispevkov za objavo v Zdravstvenem obzorniku, imajo, po predhodnem dogovoru, možnost posveta z obema urednikoma.

Uredništvo ZO

PROSIMO ZA POPRAVEK!

V Zdravstvenem obzorniku št. 5—6/1980 je v članku, ki ga je napisal tov. **Vinko L e b e n**: **Nekatere merske enote v medicini**, nastalo na strani 345—355 nekaj napak. Pravilne enote, ki jih je potrebno popraviti, so označene polkrepko!

Stran 350:

— med enotami za dolžino se prva vrstica pravilno glasi:

— **ångström** (znak: Å) = 0,1 nm = 10^{-10} m;

stran 351:

— med enotami za maso se druga vrstica pravilno glasi:

— funt (pound) (znak: **lb**) = 0,453 59 kg; uporabljati se sme le v pomorskem prometu;

— med enotami za silo se prva vrstica pravilno glasi:

— dina (dyn) (znak: dyn) = **10** μ N = 10^{-5} N;

— med enotami za dinamično viskoznost je druga vrsta pravilno:

— centipoise (znak: cP) = 1 mPa . s = **10**⁻⁵ Pa . s;

stran 352:

— med enotami za energijo, delo in količino toplote se tretja vrstica pravilno glasi:

— kalorija (znak: cal) = **4,186 8 J**;

stran 354:

— prvi odstavek se pravilno glasi:

— Za aktivnost radioaktivnega vira: pikocurie (znak: pCi) — **becquerel** (znak: Bq) in pa mikro curie (znak: Ci) — **kilobecquerel (znak: kBq)**.

— tretji odstavek se pravilno glasi:

— Opomba: s skalo lahko primerjamo vrednost merskih enot, in sicer: **pCi** z **Bq** in pa Ci s kBq.

Avtor je naknadno dodal še dva vira, in sicer:

— Odredba o vrstah meril, za katere je obvezen pregled, Uradni list SFRJ št. 29/1976;

— Odredba o rokih, v katerih se opravlja periodični pregled meril, Uradni list SFRJ št. 29/1976.

Avtorju in bralcem se za neljubi spodrslijaj opravičujemo.

Uredništvo

LJUDJE MORAMO VEDNO ZNOVA ZAČENJATI.

Renè Clair

beleške ob knjigah

NAŠ MALČEK

Nega, vzgoja in razvoja otroka od rojstva do tretjega leta starosti.

Izdala Zveza prijateljev mladine Slovenije, Ljubljana 1980; 250 strani, cena 280 dinarjev.

V letu 1979 — »letu otroka« — je bilo izrečenih veliko lepih misli, narejenih veliko načrtov, opravljene pa so bile tudi številne akcije. »Leto otroka« naj ne bi trajalo le 365 dni! Veliko besed, izrečenih v tem letu, je žal ostalo le na papirju in čakajo »boljših časov«. Še več jih je k sreči zaživelo.

Čeprav so nekateri morda malce nezaupljivo pričakovali uresničitev načrta, da bo leta 1980 izšla knjiga, prva, ki bo zrasla iz naših razmer in za naše razmere ter bo celovito spregovorila o negi, vzgoji in razvoju otroka od rojstva naprej, danes najbrž s toliko večjim veseljem in zadovoljstvom prelistavajo knjigo »Naš malček«.

Na 250 straneh lahko najdejo številne misli ter zdravstvene, psihološko-pedagoške in pravne napotke. Knjiga je bogato opremljena s fotografijami in ilustracijami. Nikakor ne smemo prezreti njenih zadnjih strani, kjer je navedena literatura, s pomočjo katere bodo starši našli marsikateri odgovor na vprašanja, ki so na prvi pogled zelo preprosta, odgovori samoumevni, v vsakdanjem življenju pa se velikokrat ne znajdejo. Zadnje strani knjige »Naš malček« prinašajo še »mali dnevnik«, kamor si bodo starši lahko zapisovali pomembne dogodke v razvoju otroka. Ti zapisi bodo spomin na otroštvo.

Naj naštejemo nekatera področja, ki jih knjiga obravnava:

— nega in skrb za zdravje malčka: novorojenček, dojenček, hrana otrok med prvim in tretjim letom starosti;

— vzgoja in duševni razvoj malčka;

— otrok — zaščiteno bitje s posebnimi pravicami in

— vaš in malčkov dnevnik.

Zdravstveni del knjige je pripravljen s sodelovanjem doc.dr. Stanke Krajnc-Simonec iz Zavoda SR Slovenije za zdravstveno varstvo. Sodelovali pa so še: dr. Marija Kalan, dr. Kurt Kancler, prim. dr. Božena Sernec-Logar in dr. Marija Turk-Hribar.

Avtorji pedagoško-psiholoških tem so: prof. dr. Milica Bergant, mag. Gabi Čačinovič-Vogrinič, mag. Ludvik Horvat in prof. Slavica Pogačnik-Toličič, Slavko Rupelj pa je dodal še pravne predpise z obravnavanih področij.

Knjiga je izšla v nakladi 32.000 izvodov — približno toliko se rodi otrok na leto v Sloveniji — in velja v prosti prodaji 280 dinarjev.

Otroci se rojevajo povsod. Rojevajo se v družinah, kjer jih pričakuje svetla soba z udobno posteljico, s košaro igrač, po katerih bodo segali šele čez kakšno leto. Rodijo pa se tudi tam, kjer vsaka nova usta prinesejo težavo več. Bodo tudi ti starši dobili v roke to knjigo, ki je pisana v razumljivem jeziku?

Zveza prijateljev mladine Slovenije in Zveza skupnosti otroškega varstva Slovenije želita, da bi knjigo dobila vsaka družina. Odgovor na vprašanje »kdo bo zagotovil denar za nakup knjige v občinah«, je na videz preprost. Vsekakor je to stvar skupnega dogovora v občinah — denar naj bi združevali delno iz občinskih proračunov, delno pa iz sredstev samoupravnih interesnih skupnosti s področja otroškega varstva, zdravstva, kulture, izobraževanja itd. Knjigo »Naš malček« naj bi namreč matičarji kot predstavniki občinskih skupščin izročili otrokovim staršem skupaj z izpiskom iz rojstne matične knjige na majhni slovesnosti.

Najbrž je odveč poudarjati, da bi bilo nepravilno do otrok, če bi se nekatere občine vključile v akcijo, druge pa ne. Po-

datek, da se je doslej v akcijo vključilo vseh 5 ljubljanskih občin ter občine Brežice, Grosuplje, Kranj, Lenart, Metlika, Murska Sobota, Postojna, Ravne na Koroškem, Sežana, Velenje in Žalec, pa hote ali nehote opozarja, da bo potrebno še veliko dela, če naj bi lepa misel, češ, »da so vsi otroci naši in imajo vsi enako pravico do srečnega otroštva«, zaživela tudi v tolminskih hribih, v Robanovem kotu, Goricah... povsod tam, kjer mnogi starši še nikoli niso slišali, da jok sploh ni tako koristen za širjenje otrokovih pljuč, kot so pripovedovale babice in so si otroci celo uro in več »širili« pljuča, ker so bili pač pretrdo poviti ali pa njihova vneta ritka že precej časa ni bila previta.

Knjiga »Naš malček« je pred nami. Želja, da bi bili naši malčki ob dobri negi in vzgoji zdravi in se lepo razvijali, je prisotna ob vsakem rojstvu. Pogosto je izražena z drugimi besedami: »da bi bilo našemu malemu lepše kot je bilo nam«. Slišali bomo tudi: »naše babice niso imele nobenih knjig, pa smo kljub temu zrastle...«

Morda v občini zbirajo denar za cesto, za vsaj dve novi blazini v šolski telovadnici... Morda se občinski možje ne bodo utegnili ukvarjati z vprašanjem, ali naj gredo v akcijo za knjigo »Naš malček« ali ne. Tedaj bo šlo nekoliko težje — in počasneje. Treba bo več besed — preprostih in iskrenih. Otroci pa bodo rasli. Resnici na ljubo — s knjigo »Naš malček« ali brez nje. Res pa je, da bi morda rasli majčkeno /drugače, če bi njihovi starši imeli to knjigo in jo tu in tam vzeli v roke. To jim bo treba povedati. Kako in na kakšen način, je stvar tistih, ki bodo resnično prepričani, da je knjiga dobra in koristna...

Marija Lavš

Penelope Leach: OTROK OD ROJSTVA DO ŠOLE.

Založba Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva, Ljubljana, 1979; 516 strani; cena 480 dinarjev.

To je eno izmed novejših del — pri nas in v svetu — s področja nege in vzgoje otroka.

Avtorica Penelope Leach, znana britanska strokovnjakinja s področja razvojne psihologije in vzgoje — in tudi sama mati, združuje v tej knjigi spoznanja o vzgoji otrok, ki jih človek prenaša iz roda v rod, s svojimi lastnimi izkušnjami in z zadnjimi izsledki znanosti o razvoju otroka. Knjiga je napisana z vidika otroka, napisala pa jo je mati za vse matere in očete.

Avtorica sama je v uvodu zapisala: »Pričujoče delo se ukvarja s tem, kar se dogaja v otroku, in sicer od trenutka njegovega rojstva pa vse do takrat, ko z vašo pomočjo zakorači v širši svet šole. Govori o razvojnih nalogah, pri katerih otrok sodeluje, o različnih mislih, ki se mu porajajo v glavi, in o čustvenih napetostih, ki mu dajejo polet. Dojenčki in otroci živijo od minute do minute, od ure do ure in od dne do dne in prav s temi majhnimi časovnimi enotami si boste dali v svoji nenehni ljubeči skrbi največ opraviti. Toda vse, kar počne dete v teh, tako podrobno razdeljenih dneh, je odraz tega, kar otrok je, kar je bil in kar bo še postal. Bolj, ko ga boste razumeli, bolj, ko boste poznali njegov trenutni položaj na zemljevidu razvoja, ki mu sledi, da bo nekoč postal osebnost, bolj zanimiv se vam bo zdel. In bolj, ko se vam bo zdel zanimiv, več pozornosti mu boste izkazovali in več je boste tudi deležni...«

Knjiga je razdeljena na šest poglavij. Prvo poglavje opisuje **rojstvo otroka**; drugo obravnava prve dneve življenja **novorojenčka**; tretje **dojenčka** — prvih šest mesecev življenja. Četrto poglavje je namenjeno **večjemu dojenčku** — obdobju od šestega meseca do enega leta; peto **malčku** — od enega leta do dveh let in pol; šesto poglavje pa **predšolskemu otroku** — obdobju od dveh let in pol do šestih let.

Vsako poglavje podrobno obravnava prehrano, rast, spanje, izločanje, vsakdanjo nego; pojasnjuje oblačenje, kopanje, umivanje las, previjanje, razkuževanje... Obrazloži tudi, kako najbolje pomagati otroku.

ku, da bo obvladoval svoje telo, razvijal čute; pojasni in pokaže tudi, kako se med starši — med materjo in očetom — ter otrokom najlepše razvija čustvo ljubezni in medsebojnega zaupanja.

V malem leksikonu, ki je dodan na koncu knjige, so zbrani dragoceni praktični nasveti o ravnanju pri nezgodah, o prvi pomoči, o nalezljivih boleznih, o negi, varnosti in prehrani, pa še marsikaj koristnega o vsakdanjih in manj vsakdanjih težavah. Mali leksikon je hkrati tudi abecedno kazalo knjige.

Dodanih je tudi nekaj nasvetov o igračah in igralih za posamezne razvojne stopnje, s katerimi dosežemo, da se bo otrok z veseljem in zanimanjem igral in se hitro učil.

Knjiga bo prav gotovo dala odgovore in pojasnila na vsa vprašanja — na tista, ki jih mladi starši postavljajo zdravniku ali komu drugemu, pa tudi na vsa tista, ki jih nosijo le v sebi.

Knjigo je iz angleščine prevedel Andrej Novak, uredila jo je Edvina Novak, predgovor k slovenski izdaji pa je napisala dr. Anica Mikuš-Kos.

Knjiga je napisana pregledno, opremljena pa je kar s petinsedemdesetimi barvnimi fotografijami in več kot 600 risbami. Knjigo je možno kupiti pri založbi Centralnega zavoda za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Gradišče 2, ter v vseh knjigarnah.

Janez Strajnar

Pierre Bakouche: GLAVOBOLI IN MIGRENA

Izdala Mladinska knjiga v Ljubljani, 1980, 154 strani; cena 265 din.

Knjigo, ki je z originalnim naslovom »La migraine et les maux de tete« izšla leta 1975, je prevedel zdravnik Igor Ravnik, ki ji je dodal tudi uvodno besedo. To je knjiga, ki naj bi pomagala bolje razumevati vzroke za migrenske in druge glavobole ter prispevala k iskanju poti za

ozdravitev ali vsaj lajšanje, včasih pa tudi preprečevanje te hude nadloge.

Poljudnoznanstveni zdravstveni priročnik je razdeljen na tri dele.

V prvem avtor izčrpno obravnava migreno, vzroke za njen nastanek in vrste zdravljenja.

V drugem delu spoznamo glavobole, ki v medicinskem smislu ne sodijo med migrene: žilno bolečino obraza, živčno bolečino obraza, glavobole psihičnega izvora in glavobole po poškodbi glave.

Tretji del pa poseže v življenje in problematiko človeka, ki ga muči glavobol — vse od branja, dopusta itd.

Knjigo bodo s pridom prebirali zdravstveni delavci in jo lahko priporočili tudi vsem prizadetim.

M. Š. M.

PREVENTION IN CHILDHOOD OF HEALTH PROBLEMS IN ADULT LIFE

Urednik F. Falkner, Ženeva, Svetovna zdravstvena organizacija 1980, 135 strani, cena 18 švicarskih frankov

Znaten napredek, dosežen v zadnjih letih pri preprečevanju in zdravljenju otroških bolezni, je žal koristil le manjšemu številu otrok v svetu. Zlasti v deželah v razvoju je umrljivost otrok vznemirljivo visoka. Toda, to še ni vse: milijoni otrok, ki preživijo, postanejo žrtev bolehnosti in slabega zdravja, kar je posledica slabih socialnoekonomskih razmer, nezadostne prehrane in nalezljivih bolezni.

Knjiga, ki je lahko tudi epilog številnih akcij Svetovne zdravstvene organizacije v mednarodnem letu otroka, obravnava številna področja preventivne in kurativne medicine in ukrepe za izboljševanje zdravja matere in otroka. Spoznanja preventivne in kurativne medicine je treba namreč uporabiti v najzgodnejšem obdobju življenja. Le tako je možno preprečiti številne zdravstvene probleme in dolgotrajne posledice. Knjiga prikazuje korelacijo med zdravjem v otroški dobi in zdravjem kasnejšega očeta ali matere.

Tudi prepoznavanje bodočih — posledičnih boleznih že v otroštvu napreduje, vendar je to znanje še zelo pomankljivo. Zato je namen te publikacije spodbuditi raziskave tudi na tem področju.

Knjigo sestavlja devet poglavij, ki obravnavajo: perinatalne bolezni in poškodbe, podhranjenost (socialni vidiki), preprečevanje srčno-žilnih boleznih v otroštvu, okužbe, ki prizadenejo zarodek, posledice nalezljivih boleznih v otroštvu, zobovje in mentalno zdravje.

Knjiga ni namenjena le strokovnjakom, ki skrbijo za zdravstveno varstvo matere in otroka, javno zdravstvo, ter prehranbenim strokovnjakom, temveč tudi sociologom in vsem tistim, ki so spoznali, da je zdravje pomemben dejavnik socialno-ekonomskega razvoja.

F. Šifrer

PARAPLEGIK

Informativno glasilo Zveze paraplegikov SR Slovenije št. 1/december 1980.

Zveza paraplegikov SR Slovenije je izdala prvo številko novega informativnega glasila »Paraplegik«. Glavni in odgovorni urednik revije je Jože Globokar, tehnični urednik Franci Žiberna, člani uredniškega odbora pa so še Ljubo Bradeško, Janez Klemenc in Marja Šerbella-Rupnik.

Želja po lastnem glasilu je bila aktualna že dobro desetletje. Že pred desetimi leti je izhajalo informativno glasilo »Naše življenje«, katerega namen je bilo združevati paraplegike v sekcijo paraplegikov in tetraplegikov. Kasneje, ob ustanovitvi Društva paraplegikov SR Slovenije, so odkupili zadnjih šest strani v glasilu mariborskih invalidov »Iskra življenja«. To sicer ni bila najboljša rešitev, vendar takrat edino možna. Ob reorganizaciji Društva paraplegikov SR Slovenije v Zvezo paraplegikov SR Slovenije pa se je čedalje močneje pojavljala potreba po lastnem glasilu. Vse potrebne priprave so stekle v drugi polovici leta 1980 in pred novoletnimi prazniki je izšla prva številka novega glasila.

Predsednik Zveze Ivan Peršak je v uvod-

nih mislih »Paraplegiku« na pot zapisal: »Bogatiti mora naše življenje in delo ter nas vzpodbujati z aktivnostmi, nam pomagati pri vključevanju v družbo, krepiti med nami družbeno zavest, delavnost, samoupravne odnose, tovarištvo, vzgajati mlade invalide, vzpodbujati k hitrejši rehabilitaciji, zaposlovanju ter biti mesto za izmenjavo medsebojnih izkušenj in kritično ocenjevati delo naših organizacij. Seznanjati mora članstvo o vseh prvinah, pridobitvah in novostih, od rehabilitacije, ortopedskih pripomočkov do zakonodaje ter pravicah in dolžnostih...«

Vsebina prve številke je zelo pestra. »Na straneh naših zapisnikov« najdemo vse pomembnejše zapise s sej izdajateljskega sveta glasila, sej predsedstva in izvršnega odbora Zveze.

V glasilu najdemo vrsto pomembnih dokumentov: program Zveze v mednarodnem letu invalidov; načrt temeljnih nalog in dela Zveze za obdobje 1981 do 1985; program mednarodnega sodelovanja Zveze v letu 1981.

Med novostmi s področja ortopedskih pomagal je opisano oporno stojalo na vozičku, ki je plod raziskovalnega dela na področju funkcionalne elektrostimulacije paraplegičnih bolnikov.

V rubriki »pravne novosti in pravna problematika invalidov — paraplegikov« Marjan Grušovnik obravnava vprašanja oprostitev prometnega davka za nakup osebnega avtomobila. Precejšen del zavzemajo novice o športno-rekreativni dejavnosti in uspehih članov Zveze. Nekaj je še društvenih novic. Zanimivo je tudi razmišljanje o socialni rehabilitaciji invalida (žal ima ime avtorja le uredništvo), odlomek iz knjige z naslovom »Paraplegik v književnosti« (tudi tu ni mogoče ugotoviti naslov dela in imena avtorja), dodano je še pismo bralke in »zabavni kot(l)iček«, namenjen razvedrilu.

Informativno glasilo je dobro zastavljeno. Vsebinsko se bo prav gotovo še razvijalo in izpopolnjevalo. Pohvaliti moramo domiselno ureditev naslovne strani, ovitkov revije, izbiro črk za naslove in besedilo ter bogato slikovno opremo člankov.

Glasilo bodo prav gotovo z zanimanjem prebirale tudi medicinske sestre in vsi ostali zdravstveni delavci, ki se poklicno srečujejo s problemi paraplegikov in tetraplegikov, še posebej pa vsi tisti, ki jih sami negujejo.

iz biomedicine slovenice

Uredniški odbor in uredniški svet Zdravstvenega obzornika sta na seji 11. decembra 1980 soglasno sprejela nekatere dopolnitve vsebinske zasnove in oblikovne spremembe revije. Rubrika »beležke ob knjigah« se dopolni še z informacijami iz **Biomedicine slovenice**, ki poroča o novih delih slovenskih avtorjev s področja biomedicine in o novih biomedicinskih knjigah v Sloveniji.

Informacijski bilten **Biomedicina slovenica** pripravljata Inštitut za biomedicinsko informatiko in Centralna medicinska knjižnica v Ljubljani. Tudi našim bralcem smo ga že predstavili (Strajnar J.: Zdravstveni obzornik v računalniški zbirki podatkov. Zdrav. obzornik XIV./1980 št. 1—2, 75—77), pomembnejše informacije o novih knjigah oziroma dokumentih pa bomo omejili le na nekaj področij, ki so v biltenu označena z naslednjimi deskriptorji (gesli):

- **nega bolnika;**
- **nega na domu;**
- **medicinske sestre;**
- **bolnik, zdravnik — bolnik, odnosi;**
- **zdravstvena vzgoja;**
- **raziskava — teoretični modeli.**

Po potrebi in aktualnosti pa bomo občasno dodajali še druga področja.

Elementi, ki bodo predstavili:

— **Bibliografski zapis dokumenta — članka** so naslednji: priimek in začetnice imen vseh avtorjev; naslov dokumenta s podnaslovom; naslov revije; leto (L =); volumen (VOL =); zvezek (ZV =); strani (STR =); slike, tabele (S—T =); reference (R =);

Letna naročnina glasila je 120,00 din. Naročite ga lahko pri Zvezi paraplegikov SR Slovenije, 61000 Ljubljana, Titova 64, pp. 39 (telefon (061) 327-644).

J. Strajnar

— **bibliografski opis knjige** pa bo obsegal: priimek in začetnico imena avtorja oziroma urednika; naslov knjige s podnaslovom; kraj izdaje; založbo; leto izdaje; število strani; spremno gradivo; zbirko in jezik, v katerem je knjiga napisana.

V oklepaju bomo dodali še vrsto dokumenta — npr. disertacija, elaborat, knjiga, primarni članek, pregledni članek, uvodnik itd. ter knjižnico, ki hrani navedeno delo.

Izbrane informacije bodo omogočile medicinskim sestram in drugim zdravstvenim delavcem, ki delajo na področju nege bolnika ali jih to področje zanima, tekoče in praktično informiranje o najnovejših dokumentih oziroma knjigah, ki obravnavajo že našeta področja. Še posebej bodo te informacije pomembne za celovitejšo obravnavo nege bolnika v razvojno-raziskovalnih programih...

urednik

● Košir T., Marolt J.: **Zdravniški obisk na bolnikovem domu;** Medicinski razgledi; L = 1979; VOL = 18; ZV = 2; STR = 167—174; S—T=0; R = 4 (strokovni članek);

● Šlajmer-Japelj M.: **Kdaj lahko ocenjujemo kvaliteto dela medicinske sestre?;** Zdrav. obzornik; L = 1979; VOL = 13; ZV = 4—5; STR = 203—205; S—T = 0; R = 2; (strokovni članek);

● Hladnik A.: **Mentalnohigienski in psihoterapevtski elementi v delu medicinske sestre s hospitaliziranimi bolniki;** Zdrav. obzornik; L = 1979; VOL = 13; ZV =

4—5; STR = 227—232; S—T = 0; R = 0; (strokovni članek);

● Skok A.: **Polivalentna patronaža v SR Sloveniji (Ugotavljanje oblik varstva otrok pri patronažnem obisku v letu 1978)**; Zavod SRS za zdravstveno varstvo; Ljubljana; Zavod SRS za zdravstveno varstvo; L = 1979; STR = 105; S—T = 25; R = 4; posebna publikacija št. 5/1979; naloga za Zvezo skupnosti otroškega varstva Slovenije; (elaborat);

● Repovš D.: **Zdravstvena vzgoja**; Zdravstveno varstvo; L = 1979; VOL = 18; ZV = 6; STR = 232—238; S—T = 0; R = 0; (primarni članek);

● Reja D.: **Kakšen naj bo zdravstveno-vzgojni program?** Zdravstveno varstvo; L = 1979; VOL = 18; STR = 239—244; S—T = 2; R = 0; (primarni članek);

● Howe J. R.: **PATIENT CARE IN NEUROSURGERY**. Boston: Little, 1977; 238 strani; angl.; (nevrokirurgija, nega bolnika, preoperativna nega, pooperativna nega; Centralna medicinska knjižnica — 32509);

[Biomedicina slovenica, leto 1980, vol. 4, št. 1]

● Mlekuž V.: **Delež operacijske medicinske sestre pri zgodnji operativni terapiji opeklin**; Zdrav. obzornik; L = 1979; VOL = 13; ZV = 6; STR = 333—342; S—T = 5; R = 0; (strokovni članek);

● Šlajmer-Japelj M.: **Naloge centra za nego bolnika v izrednih okoliščinah pri organizaciji Rdečega križa**; Zdrav. obzornik; L = 1979; VOL = 13; ZV = 6; STR = 343—347; S—T = 0; R = 0; (strokovni članek);

● Popović N.: **Nega i lečenje urološkog bolesnika u uslovima terenskog rada**; 6. jugoslovanski simpozij o zdravstvenem varstvu na ravni zdravstvenega doma, Bled 1978; zbornik; L = 1978; STR = 422—424; S—T = 0; R = 0; (strokovni članek);

● Jerman M.: **Programirana skupinska in individualna zdravstvena vzgoja pri pljučnem bolniku**; 6. jugoslovanski simpozij o zdravstvenem varstvu na ravni zdravstvenega doma, Bled 1978; zbornik; L = 1978; STR = 483—486; S—T = 0; R = 2; (strokovni članek);

[Biomedicina slovenica, leto 1980, vol. 4, št. 2]

ZDRAVSTVENI OBZORNIK ŠIRI IN UTRJUJE STROKOVNO ZNANJE ZDRAVSTVENIH DELAVCEV, HKRATI PA JE POMEMBEN DOKUMENT NAŠEGA DELA.

POKAŽITE GA SE DRUGIM, MORDA SE TUDI ONI NAROČE NANJ!

zanimivosti

BOLNIŠNIČNI PROBLEM: PSEUDOMONAS AERUGINOSA

Bakterija *Pseudomonas aeruginosa* postaja čedalje pomembnejša klica v bolnišnicah, zlasti v zadnjem času, ko se je posrečilo po Gramu pozitivne bakterije kolikor toliko zatreti; le s stafilokokom marsikdaj ni tako lahko opraviti kljub novjšim antibiotikom meticilinom, kloksacilinom in lkomicinom, ki in vitro stafilokoke večinoma zamore. Tudi za razne dezinficiense je ta bakterija bolj rezistentna. To vidimo iz poskusov delovanja raznih dezinficiensov na bakterije; tudi že teoretično lahko sklepamo na to iz posebnega testa na to bakterijo, ki ga uporabljamo v bakterijologiji. To je centrimidni test, ki pokaže, da bakterija *Pseudomonas aeruginosa* pri preskusu pri določeni koncentraciji cetrimida raste; druge bakterije na gojiščih ne rastejo, ker jih cetrimid zamori. Zato je razumljivo, da se ta bakterija včasih nemoteno razmnožuje v blagih dezinficiensih, ki morda zadostujejo za preprečevanje rasti drugih mikroorganizmov, ne pa *pseudomonasa*, ki je bolj odporen. To je verjetno tudi vzrok, zakaj se bolnišnične okužbe, tudi v novih modernih prostorih, čedalje bolj širijo.

V epidemiologiji bolnišničnih okužb je važno določiti tipe *pseudomonasov*, ki v velikem odstotku te okužbe povročajo. Poleg serotipov te bakterije poznamo fagotipe in piocinske ali boljše aerugocinske tipe teh bakterij. Fagotipizacija je starejšega izvora in zato bolj znana, in sicer tudi zato, ker je podobna fagotipizaciji pri drugih bakterijah (na primer pri stafilokokih in salmonelah). Piocinska tipizacija je manj znana, a bolj zanesljiva. To pa zato, ker se piocinski tipi ne spreminjajo, ampak so stabilni. Po novejših izvedbah

metode piocinske tipizacije bakterij *Pseudomonas aeruginosa* uporabljajo namesto testnih sevov te bakterije kar standardni ekstrakt bakterij določenih aerugocinskih tipov.

Novejša knjiga (1975) Clarka in Richmonda: »Genetika in biokemija bakterij *Pseudomonas*« prinaša nekaj zelo praktičnih opisov, ki koristijo pri vsakdanjem delu na raznih bolnišničnih oddelkih. Tako je na primer opisanih več primerov endoftalmitisa, ki so nastali po vkapanju »sterilne« fiziološke tekočine, ki je dlje časa stala v operacijski dvorani po enkratnem odpiranju in uporabi. V njej se je medtem razvil *pseudomonas*. Podobno se je razvil tudi v detergentu, v katerem so hranili operacijske nože, ki so jih uporabljali pri operaciji katarakt. Tudi v raztopini sulfonamidov, ki so jo kapali v oči po odstranitvi tujkov, je bil *pseudomonas*, ki je v rani povzročil hudo in nevarno vnetje. Enako je pozročil hude brazgotine roženice z omenjeno bakterijo okuženi atropin, vkapan v oko. Podoben primer opisujejo tudi pri pilokarpinu. Zaradi ponavljanja tovrstnih okužb z raztopinami, ki so bile pakirane v večji količini in so jih po odprtju shranili za nadaljnjo uporabo, so končno le pričeli pakirati te in podobne tekočine v manjših odmerkih, tako da so le za enkratno uporabo.

Bakterija *Pseudomonas aeruginosa* raste v kolonijah različnih oblik in imajo tudi zelo različna obarvanja eksopigmenta. Včasih pa najdemo cele sluzaste tipe te bakterije. Kolonije so v posameznih primerih tako sluzaste, da so podobne bolj kolonijam klebsiele kot običajnemu *pseudomonasu*, saj je tudi gibljivost takih sluzastih *pseudomonasov* precej manjša in jo lahko dokažemo le, če smo zelo vztrajni, in sicer šele po daljšem času. To nas tembolj zavede, da gre morda za klebsielo. Pravilno diagnosticiranje sluzastega tipa *Pseudomonasa aeruginosa* pa je še posebej pomembno zato, ker je ta oblika *pseudomonasa* medicinsko pomembna pri cistični fibrozi pljuč. Nekateri bolniki s cistično fibrozo so namreč prenašalci te oblike bakterije takorekoč vse življenje. Pravega

vzroka za to ne vemo. Vemo le, da so te oblike nastale bodisi naravno ali po indukciji s fagi. Nekateri pa menijo, da je vzrok mukoidnosti teh sevov verjetno tudi v posebni bakterijski plazmidi.

Dr. B. B.

KRVNI DOKAZ OČETOVSTVA

Če je treba domnevnemu očetu na sodišču dokazati, da je naravni oče otroka (ki nastopa kot tožnik), pa domnevni oče to zanika, sodobno pravo uporablja tudi krvno preiskavo, najsi jo katera od pravnih strank zahteva ali ne. Na podlagi take preiskave je možno domnevnega očeta izključiti ali celo potrditi.

Rezultat krvne preiskave sam po sebi lahko izključi trditve, da bi bil nekdo otrokov oče. Takih primerov je bolj malo, ker pregled krvi po klasičnem načinu resda pokaže, da nekdo ni oče, ali pa v večini primerov, da bi lahko bil oče, če so podani tudi drugi dokazi. Toda tudi v primeru, kadar rezultat dopušča očetovstvo, pregled krvi že zaradi zanesljivosti sojenja ni nepomemben. Pregled krvi je treba odrediti, ne samo tedaj, kadar ga zahteva katera od pravnih strank, temveč tudi takrat, kadar ga stranke ne zahtevajo, če se sodišče na drug način ne prepriča, ali je toženec naravni oče ali ne.

Tak dokaz odredi sodišče tako, kakor odredi izvedenca tudi v drugih spornih primerih, zlasti npr. pri prometnih nezgodah. V takem primeru odredi sodišče izvedenca ali strokovni zavod, da izvrši pregled po službeni dolžnosti.

Marsikdaj se katera od strank ne strinja s predloženim strokovnim mnenjem. Če je mnenje negativno, lahko zahteva ponoven pregled po novejših metodah tožnik (tožnica). Če je mnenje pozitivno, ga lahko zahteva toženi možki, zlasti, če domneva, da bi bil lahko oče kdo drug. V takem primeru mora sodišče postopati po 250. členu (sedaj 261. členu zakona o pravnem postopku), ki se glasi:

»Če so v mnenju enega ali več izvedencev nasprotja ali pomanjkljivosti ali če

nastane utemeljen dvom o pravilnosti podanega mnenja, te pomanjkljivosti ali dvom pa se ne dajo odpraviti z novim zaslišanjem, se zahteva mnenje drugih izvedencev.«

Ko je tožnica prejela mnenje, da toženec ni njen oče, je zahtevala ponovno analizo krvi, in sicer ne samo po sistemu MN skupine, temveč tudi glede na razne faktorje, ki jih je odkrila sodobna medicina. Sodišče je najprej odobrilo ponovno analizo, ko pa je prejelo mnenje strokovnega zavoda, ki je izvršil prvo analizo, da ponovna ni potrebna, je predlog za ponovno analizo zavrnilo.

Vendar je po mnenju Vrhovnega sodišča Jugoslavije (sklep Rev. 1805/64 z dne 13. 10. 1964) prvostopenjsko sodišče ravnalo napačno.

Tožnica je navajala, da ni izključeno, da ne bi prišlo pri odvzemu krvi do zamenjave vzorca krvi, ker je bila kri vzeta v kraju O in ne v Z., kjer je bila izvršena analiza. Vse to bi moralo povzročiti pri sodišču utemeljen dvom, odrediti bi moralo ponoven pregled. Tožnica je trdila, da so bili med njeno materjo in domnevnim očetom prijateljski odnosi, kar lahko potrjuje tudi priče; domnevni oče je take odnose zanikal. Dalje je treba odrediti ponovni pregled po sodobnih metodah glede na razne faktorje, ki jih priznava zavod sam, ki je izvršil prvi pregled. Zaradi tega je treba po sodobnejših metodah izvršiti ponovni pregled in šele nato razsojati.

Pripomba: pregled na tako imenovani rhesus faktor (faktor RH). Gre za dedno lastnost krvi. Postopek sta odkrila leta 1940 dunajski zdravnik Landsteiner in Američan Wiener. 85 % vseh ljudi je glede na ta faktor pozitivnih, zaznamujejo jih (+ Rh), 15 % je negativnih (— Rh). Ta metoda je menda zelo dobra, je pa draga in je stranke ne upajo zahtevati, ker se boje visokih stroškov. Toda, če naroči analizo sodišče, le-to tudi plača stroške, ki jih kasneje izterja od tiste pravdne stranke, ki pravdo izgubi.

Vsekakor je navedeni sklep za marsikoga pomemben.

Calf

Otrok in družina št. 1/1980